

УДК 342.56

Ростислав Олександрович КИСЛЮК,

курсант групи Ф1-201 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т. І.

ОРГАНИ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ

Після прийняття Верховною Радою України змін до Конституції щодо правосуддя та нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року в нашій державі фактично стартувала судова реформа. Побудова судової системи відповідно до європейських стандартів має ґрунтуватися на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення – справедливого їх відновлення в розумні строки. Все це повинно зробити роботу судових органів більш ефективною та прозорою.

Разом з тим, ефективність функціонування судових органів багато у чому залежить від того, наскільки захищеними будуть самі судді, чи зможуть вони повноцінно відстоювати свою інтереси, а також чи будуть враховані зауваження суддів щодо законодавчих актів. На сьогоднішній день жоден орган судової влади не має права законодавчої ініціативи у Верховній Раді України, а відтак усі питання залишаються відкритими.

У вузькому розумінні законодавча ініціатива є однією із стадій законодавчого процесу, яка полягає в можливості уповноваженої законодавством особи вносити до парламенту пропозиції щодо прийняття, зміни та скасування законів. Сутність законодавчої ініціативи полягає у тому, що вищим органам державної влади, які користуються довірою народу, надається можливість покращувати законодавчу базу.

Відповідно до ст. 93 Конституції України право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президенту України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України. Разом з тим, останнім часом у наукових і політичних колах такий стан речей все більше піддається критиці. Так, Д. Ковриженко вважає, що такий підхід застарів і призводить до зловживання депутатами правом законодавчої ініціативи, що призводить до переваги кількості законопроектів над їх якістю та доцільністю. Проблеми такого підходу вже неодноразово порушувалися, як в нашій державі, так і в зарубіжних країнах.

Якщо проаналізувати досвід зарубіжних країн, то можна побачити, що нерідко зустрічаються випадки, коли конституційний суд, верховний суд або інший орган судової влади наділяється правом законодавчої ініціативи, хоча і обмеженої. Найчастіше, органи судової влади мають право ініціювати закони, які безпосередньо пов'язані з судочинством та судоустроєм.

Щодо України, то на тлі судової реформи дане питання стає все більш актуальним. Розбіжності пов'язані тільки з тим, який із органів судової влади буде доречно наділити таким повноваженням. Після створення Вищої ради правосуддя більшість фахівців сходяться на тому, що саме цей орган здатен повноцінно представляти судову владу і в змозі позбавити її від залежності органів, які не мають достатньої політичної вмотивованості в питаннях, що пов'язані з покращенням роботи структури судової системи нашої держави. При цьому, для повної реалізації її потенціалу саме Вищу раду правосуддя необхідно наділити правом законодавчої ініціативи. Тим більше, що відповідно до п. 15 ст. 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» до її повноважень належить надання обов'язкових до розгляду консультативних висновків щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, узагальнення пропозицій судів, органів та установ системи правосуддя стосовно законодавства щодо їх статусу та функціонування, судоустрою і статусу суддів. Вважається, що внесення змін до закону «Про Вищу раду правосуддя» стосовно надання їй права не лише консультувати законотворчий процес, а й бути його безпосереднім ініціатором, призведе до більш ефективного функціонування всієї судової системи.

Отже, спираючись на неодноразові заяви та пропозиції науковців, суддів, а також враховуючи досвід зарубіжних країн у цій сфері, можемо зробити певні висновки. По-перше, надання органам судової влади права законодавчої ініціативи надасть змогу вдосконалювати діяльність всієї судової системи. По-друге, це звільнить судову гілку влади від залежності перед політичною волею людей, які не працюють у цій сфері. І останнє, надання законодавчої ініціативи органам судової влади дозволить підсилити незалежність суддів, а також не дозволить зловживати цим правом через його обмеженість.

Одержано 17.04.2018

УДК 342.4

Юрій Андрійович БІРІН,

курсант групи Ф4-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук Варуниц Л. Д.

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПОНЯТТЯ, ЗМІСТУ ТА ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ

Підходів щодо визначення поняття «конституція» є багато. Зокрема, прийнято розрізняти конституцію юридичну та фактичну. З огляду сучасної дійсності і з урахуванням різноманітності моделей конституції юридична конституція – це система правових норм, що регулюють основи устрою держави, суспільства і становища людини в них. Даний термін використовується у двох значеннях: у матеріальному і формальному. Звернемо увагу на те, що у матеріальному значенні конституція – це система правових норм, що регулюють основи устрою суспільства, держави і становища особи в них. Тоді як у формальному сенсі конституція – це правовий акт (або декілька актів), що має (мають) найвищу юридичну

силу серед актів внутрішнього права і змінюється (змінюються) в особливому, ускладненому порівняно з іншими законами, порядку. Слід акцентувати увагу на тому, що матеріально-правове і формально-правове розуміння конституції характеризує її юридичну сутність. У той час як фактична конституція відображає реальний, наявний устрій суспільства і держави та становище в них особи.

Зазначимо, що положеннями конституції держави регламентуються суспільні відносини, загальні найважливіші принципи функціонування держави, які отримують своє вираження в певних характеристиках держави, зокрема, таких як: правова, демократична, соціальна, світська, тощо. Відмітимо, що предмет правового регулювання конституції визначає її зміст.

Звернемо увагу на те, що на сучасному етапі розвитку конституціоналізму в Україні стало особливо відчутно, що принциповим для успішного розвитку держави є не лише якісно демократичний зміст Конституції, а й практична дієвість Основного Закону держави. Зокрема, закріплених нею принципів, таких як: верховенство права, законність, пріоритет прав людини, поділ влади тощо. З огляду на це, виділимо основні проблеми дієвості чинної Конституції України, серед яких: прийняття змін до Конституції досить часто пов'язано з приходом до влади різних політичних сил, різне трактування конституційних норм на ту чи іншу користь, тощо.

Складним залишається питання щодо тлумачення та застосування положень Конституції суспільством, зокрема, політичною елітою, опираючись на принцип верховенства права з урахуванням національних інтересів.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, можемо зробити висновок про те, що юридична конституція може відбивати фактичну, відповідати їй, а може їй суперечити. У першому випадку юридична конституція є реальною, а в другому – фіктивною. Слід мати на увазі, що елемент фіктивності більшою або меншою мірою є присутнім у будь-якій юридичній конституції, тому що вона являє собою ідеальну модель того або іншого суспільства і держави. За своїм змістом конституція є універсальним правовим інструментом, за допомогою якого народ і держава встановлюють та регулюють найважливіші суспільні відносини у всіх сферах суспільного та державного ладу.

Зокрема, беззаперечним є те, що модернізація Конституції України не може переслідувати інтереси та цілі окремих політичних і інших соціальних груп, бути «правилами гри» для одного чи декількох лідерів громадської думки. Адже Конституція України, як і конституції інших держав світу, встановлює основи конституційного ладу, визначає мету та завдання розвитку держави і громадянського суспільства, унормовує правила, форми і межі їх взаємодії, створює належні умови для розвитку України як європейської держави.

Одержано 17.04.2018

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФДЕРИ СОЦІАЛЬНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ № 2**

УДК 177

Владислав Віталійович СТЕПАНЕНКО,

курсант групи Ф2-101 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін

факультету № 2 ХНУВС кандидат філософських наук, доцент Грищенко Н. В.

СВОБОДА СЛОВА ЧИ СВОБОДА ЛИХОСЛІВ'Я В УКРАЇНІ?

Головним завоюванням демократії є свобода слова. Вона передбачає висловлення незалежних поглядів та переконань як в усній, так і в письмовій формі, є ознакою некорумпованого суспільства. Однак в сучасних реаліях українського суспільства свобода слова часто супроводжується мовленнєвою всюдозволеністю. Ви можете говорити все, що завгодно і як завгодно, ляяти кого завгодно, не скуплячись на «круті слівця». Саме через ненормативну лексику ми можемо спостерігати деградацію нашого населення. Наприклад, якщо раніше непристойні слова лунали із вуст злочинців, повій чи п'яниць, то зараз час змінився і змінилися люди, але не в кращу сторону. Деградація нації і народу починається зі знівечення мови. Іще Л. Українка казала: «Хто нікчемну душу має, така ж у нього і мова», а в тональність їй і М. Рильський: «Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова». Брутальний стиль спілкування стає не лише нормою, а модою, причому для різних верств населення – від підлітків, а то й дітей дошкільного віку, – до сивочолих. Таке враження, що, користуючись свободою слова, носії цих брутальних слів не тільки зміцнюють позиції свободи лихослів'я, а й утверджують його. У різних сферах суспільства цей мовний сурогат має прихильників, захисників і популяризаторів серед впливових осіб, в тому числі – політиків, чиновників, державних службовців і, хоч як це не дивно, навіть серед діячів культури та письменників. Кулачні бої, які постійно виникають у Верховній Раді, далеко не тихі й не безсловесні баталії, а замішані, м'яко кажучи, на «крутих» висловах. У нас практично не існує суспільного осуду лихослів'я: цензурні обмеження знято, відповідні законодавчі акти не дотримуються, ЗМІ дають приклади, як «гламурно» лихословити, а сучасні українські письменники пустили матірщину на сторінки своїх творів (О. Забужко, Л. Дереш, інші). Основним стимулом для використання вульгарної лексики є все ж прагнення літератора виділитися, здобути прихильність недалеких, зате широких читачьких мас. «Прийшли биндюжники від Слова і потопили мову в матюках», – писала про це Ліна Костенко. Визнаючи за літературою, засобами масової інформації право на відтворення дійсності, не слід забувати про зворотний вплив: літературний твір покликаний формувати людину, вдосконалювати її, а не руйнувати. Ненормативна ж лексика завдає шкоди не лише тим, хто вживає подібні гострі слова, а й тим, хто все це чує, читає. Тут все дуже просто – про що будеш розмовляти і якою мовою, те ж саме і до тебе притягнеться. Якщо дивитися на цю проблему з релігійної